

27.09.2016 г. / 21:27:35

Вяра

29.09 по еретическия, †16 септември по православния календар - ПОЧИТАМЕ БЪЛГАРИНА ОБЕДИНИЛ РУСКИТЕ ЦЪРКВИ - Св. Киприан Цамблак Чудотворец, митрополит Киевски, Московски и на цяла Русия. Светата великомъченица Евфимия Всехвална. Св. мъченица Севастиана

В памет на светителя Киприан, митрополит Киевски (1406 г.)

Свети Киприан (Цамблак), митрополит Киевски и на цяла Русия. Фрагмент от икона от XVII в., "Успенски събор" на Московския Кремъл

Свети Киприан, митрополит Киевски и всеруски

чудотворец, бил родом от България и се отличавал със светия си живот (1), голямото си любомъдрие и начетеност в свещените книги (2). Той назидавал всички със своето боговдъхновено учение и душеспасителни наставления. Свети Киприан ревностно се подвизавал в делото на непрестанното учителство (3), наставлявал паството си да пребивава в страх Божий, всячески да се въздържа от смехотворство и празнословие и особено да усърдства в молитвата и истинското покаяние. Той обичал тихия, безмълвен живот и затова често се оттеглял в своето митрополитско село Голенишчево. Това безметежно място било разположено между две реки - Сетун и Раменис, и било заобиколено с гъста гора. Тук той построил храм в името на тримата светители Василий Велики, Григорий Богослов и Йоан Златоуст. Тук ръкополагал епископи и свещеници и усърдно се занимавал с преписване и превод на много свещени книги от гръцки на славянски език (4). Той написал и житие на великия чудотворец светителя Петър, митрополит на цяла Русия (5). Свети Киприан се упражнявал много и в молитвата и четенето на Божествените писания (6). Винаги имал в ума си паметта за смъртта, страшния съд Христов, мъченията на грешниците и блаженството на праведниците. Преуспявайки в тези богоугодни подвизи, митрополит Киприан достигнал дълбоки старини и легнал на смъртния одър в своето село Голенишчево. Четири дни преди кончината си той написал прощална грамота, в която давал прошка и благословия на всички вярващи и сам с истинско християнско любомъдрие и смирение искал прошка от тях. Свети Киприан направил така, защото знаел каква сила има смирението: то покрива греховете и насочва всичко към добро. Преди кончината си светителят заповядал на епископите и приближените си да прочетат грамотата над гроба му при неговото погребение (7). В такова смирение, с благодарствена молитва на уста, той починал в Господа в година 6914 (през 1406 г. от Р.Хр.,

бел.ред.) от сътворението на света, на шестнадесетия ден от месец септември (8).

(1) Светителят Киприан отначало извършвал монашески подвизи на Атон, където по свидетелството на Търновския патриарх Евтимий се прочул с подвизите си.

(2) Със своята образованост, любознателност и начетеност в свещените книги той бил известен още на Атон, откъдето се обръщал до свети патриарх Евтимий с молба да му пише за някои "църковни неща", а именно по въпросите за поклоните в дните на Петдесетница и в 12-те дни между Рождество Христово и Богоявление, за причастието със Светите Тайни при отсъствието на свещеник в пустините.

Неговата образованост, както и светият му живот, привлекли вниманието на Константинополския патриарх Филотей, който го приближил до себе си и го направил свое доверено лице, а после го ръкоположил за митрополит - първоначално на Киев и Литва. След смъртта на светителя Алексий свети Киприан станал митрополит на цяла Русия, като поел управлението на Руската църква през 1390 година, две години след църковно-йерархическите раздори.

(3) Като паметници на неговото учителство са останали различните му послания, проникнати с дух на истинско християнско любомъдрие и ревностна пастирска грижа за духовните нужди на повереното му паство. Особено внимание заслужават посланията до игумен Атанасий и до псковското духовенство.

(4) Свети Киприан превел от гръцки Требник и Служебник, които в някои отделни части били приспособени към потребностите на руската църковна практика, канони и

молитви, а също и Номоканона, който през XVI в. още се пазел в Московския Успенски събор. На него приписват и някои по-малки статии с литургически характер, част от които са преводни, а други - авторски. Светителят събирал канонически статии за руските светии и князе, разпращал преписи на литургията и други свещенодействия, като прилагал обяснения за тях и изобличавал произвола при извършването им. Изобщо в историята на Руската църква митрополит Киприан заема важно място, особено като радетел за изправяне на църковно-богослужебните книги и църковните обреди. Едно древно известие за свети Киприан свидетелства, че той "превел много свети книги от гръцки на руски език и оставил много писания за наша полза".

(5) Съставеното от свети Киприан житие на свети митрополит Петър е проникнато от живо благочестие и е знак на благодарност заради избавянето от беди и тежък недъг, както свидетелства самият автор. До нас са достигнали още няколко негови исторически съчинения, някои от които са влезли в така наречената "Степенна книга". Запазено е свидетелство, че свети Киприан е написал много от житията на руските светии.

(6) Според летописа свети Киприан бил изпълнен с "всякакво любомъдрие и разум", бил "много книжовен и духовен, писал книгите си със своята ръка и се упражнявал често в молитва и четене на Божествените Писания".

(7) Прощалната или духовната грамота на свети Киприан била прочетена, според волята му, на неговото погребение, а после била четена и при погребенията на неговите приемници. Тя е изпълнена с християнско любомъдрие, проникната с дух на дълбоко благочестие и с трогателно красноречие повествува за тленността, суетата и нищожността на всичко земно и паметта за смъртта.

(8) Мощите на свети Киприан били открити през 1472 г. и оттогава почиват в Московския Успенски събор. Особено внимание през времето, когато свети Киприан управлява Руската църква, заслужава чудното избавление на Москва и Русия чрез защитата на Божиата Майка от страшното нашествие на азиатския завоевател Тамерлан. То съвпаднало с пренасянето на чудотворната Владимирска икона на Божиата Майка от Владимир в Москва, извършено по разпореждане и желание на свети Киприан.

ЧЕТИ-МИНУТИТЕ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

Тропарь святителю Киприану, митрополиту Московскому

глас 4

Иже от Бóга свѣше Божѣственною благодатию совершѣн/ и
благими нра́вы укра́шен,/ Духом Святы́м просвещѣн,/ совершѣв
святы́ню в стра́се Бóжии,/ сподóблен бысть благодати
Божѣственнаго Духа,/ пасый Цѣрковь Бóжию Рýсския
митропóлии,/ постóм вся поборáя, волнѣние претерпѣ, гонѣние
премину́в,/ свята́го Петра́ митрополи́та всегда́ себѣ в по́мощь
призывáя,/ и сего́ помóщника имѣя,/ и того́ стопáм послѣдуя. /
Служите́ль благоприя́тный,/ заповеди Бóжия соблюда́я, Духом
Бóжиим наставля́емь,/ просвещáя вѣрныя лю́ди учѣнием
словѣс твои́х,/ пощѣнием украси́ жити́е своѣ,/ ярем Господень
измла́да воспри́им,/ и па́че всех Христа́ возлюби́. / Того́ ра́ди и
архиерѣ́йским седа́лищем почтѣн,/ и, я́ко светозáрное со́лнце,
от Сѣрбския земли́ происше́д,/ и по вся концы́ Рýссий земли́
добродѣтелию просия́в,/ свети́ло яви́ся мѣрови,/ и престáвися
ко Гóсподу от сея́ жи́зни в вѣчный поко́й,/ вели́кий архиерѣю

Бо́жий, Кипри́ане митрополíte,/ учíteлю и настáвниче
Рúсския земли,/ всегда́ предсто́я Престо́лу Пресвяты́я Трѳицы,/
моли́ Го́спода приле́жно/ об архиере́ех и о всех христиа́нех,// да
спасёт тебе́ ра́ди ду́ши на́ша.

*(Перевод: Будучи освящен от Бога свыше Божественной
благодатью и украшен добродетельным нравом, просвещен
Духом Святым, совершив святыню в страхе Божиим
(2Кор.7:1), ты удостоился благодати Божественного Духа,
пасущий Церковь Божию Русской митрополии, постом все
побеждая, испытания претерпев, гонения пройдя, святого
митрополита Петра всегда себе в помощь призывая и его
имея помощником, и следуя по его стопам. Служитель
благоугодный, заповеди Божии соблюдая, Духом Божиим
наставляем, просвещая верующих учением твоим, пощением
украсил жизнь свою, ярмо Господне с молодости подняв и
больше всех Христа возлюбив. Потому и архиерейской
кафедрой почтен и, как сияющее солнце, произойдя из
Сербской земли, во все концы Русской земли добродетелью
просияв, ты явился светилом миру и преставился ко Господу
от этой жизни в вечный покой, великий архиерей Божий,
митрополит Киприан, учитель и наставник Русской земли,
всегда предсто́я Престо́лу Пресвятой Трѳицы, моли́ Господа
усердно об архиере́ях и обо всех христианах, да спасет по
молитвам твоим души наши.)*

Ин тропарь святителю Киприану, митрополиту Московскому

глас 4

Правосла́вия учíteлю,/ просвещéния ревни́телю,/ красото́
бо́лгарския страны́/ и Русí достосла́вный свети́льниче,/
святи́телю о́тче наш Кипри́ане,/ моли́ Христа́ Бо́га// сохранíти
нам véру до скончáния véка.

(Перевод: Православия учитель, просвещения поборник, украшение Болгарской страны и Руси достойный прославления светильник, святитель отче наш Киприан, моли Христа Бога о том, чтобы мы сохранили веру до конца жизни.)

Кондак святителю Киприану, митрополиту Московскому

глас 2

Необорим столп Православия,/ вере Христове утверждение,/ церквам украшение, премудрый учитель,/ сербское воспитание, русское процветание,/ Господнею любовью распалаемь,/ Духу Пресвятому дом явися/ и душу, яко жертву непорочну, Господеви принесё,/ досточудне и всечестне Киприане, святителю Христов,/ сего ради вселися в широту райскую,/ предстоя Христу в лице святых,/ Ему же молися и спасай град и люди от поганых нахождения, яко да зовём ти:// радуйся, отче Киприане, учителю премудрый.

(Перевод: Ты явился непобедимой крепостью Православия, утверждением веры Христовой, украсителем церквей, премудрый учитель, сербское воспитание и русское процветание, разжигаем любовью ко Господу, ты стал домом Духу Пресвятому и душу, как непорочную жертву, принес Господу, удивительный и почитаемый всеми Киприан, святитель Христов, потому вселился в просторы рая, предстоя Христу в собрании святых, Ему же молись и спасай город и людей от нападения язычников, да взываем к тебе: «Радуйся, отче Киприан, учитель премудрый».)

Ин кондак святителю Киприану, митрополиту Московскому

глас 6

Святителю Христов, пастырю добрый, / учителю Небесных
мудрости, / светильниче света духовного, / Киприане
досточудне, / не преставай молиться за паству свою, / за любящих
и чтущих тя, // града нашего крепкий заступниче.

*(Перевод: Святитель Христов, пастырь добрый (Ин.10:11),
учитель Небесной мудрости, светильник духовного света,
Киприан удивительный, не переставай молиться о пастве
своей, о любящих и почитающих тебя, города нашего
сильный заступник.)*

Молитва святителю Киприану, митрополиту Московскому

О, святителю Христов Киприане, от Афона возсиявый и в
Царьграде процветый, изволением Божиим на Русь пришедый
и на престол святительский поставленный, болгарская отрасль
и украшение предивное! Приими ныне молитву нашу,
притекших ко гробу твоему российских и болгарских чад
твоих, и принеси Богу усердная моления, да сохранит
предстательством твоим веру православную, церквей
православных единение да укрепит, грады наша и люди от
всяких бед и напастей, искушений и скорбей да избавит, да
дарует нам неотъемлемый мир, да утвердит любовь
христианскую посреде нас и да соберет всех нас в Царствие
Свое, идеже прославим пречестное и благословенное имя Отца
и Сына и Святаго Духа, ныне и присно, и во веки веков. Аминь.

Митрополит Московски и на цяла Русия Киприян

На нивата славянска са орали и сеяли много българи. За
част от тях е известно почти всичко, а от други в историята са
останали само имена.

Един от полузабравените българи е Киприян - митрополит Московски и на цяла Русия. Той е роден в Търново през 1330 година. Произхожда от рода на Григорий Цамблак. Своя път започва в Килифаревския манастир на св. Теодосий Търновски, след това отива в Константинопол, а по-късно - в Света Гора. Като монах в Атон Киприян се отличавал със своя свят начин на живот, за което свидетелствува посланието на св. патриарх Евтимий до инок Киприян - "Еуфимия". Сред монасите на манастирите в Света гора младият българин се прославил със своята образованост, любознателност и познаване на свещените книги.

Това не убегнало от вниманието на константинополския патриарх Филотей, който привлича инок и го прави свое доверено лице - "приближен монах". Патриарх Филотей е един от най-енергичните защитници на идеите на Свети Григорий Палама, провеждащ политика на обединяване на всички православни, прекратяване на междуособиците, постигане на единство сред руската и въобще сред православната църква.

Първото появяване на Киприян в Русия е през 1373 г. в качеството му на патриаршески пратеник. Той е разследвал отношенията на митрополит Алексей със западноруските черкви във връзка с жалбите на литовския княз Олгерд по повод на това, че московският митрополит не посещавал и дори забравял черквите му. По време на това си пребиваване Киприян съумял да вникне в интересите на литовските князе и се постарал да укрепи тяхното доверие към себе си така, че те пожелали да го имат за свой духовен баща.

Стремейки се да задържи Мала Рус в църковно единство с Великата Рус и стараяйки се да запази Литва в православно лоно, патриарх Филотей ръкополага на 2 декември 1375 г. Киприян за митрополит Киевски, Руски и Литовски и решава след смъртта на митрополит Алексей Киприян да стане

митрополит на цяла Русия.

На 23 май 1381 г., на празника Вознесение Господне, митрополит Киприян е посрещнат в Москва с особена тържественост: "И многу звонению бывшу во вся колоколы и многу народу сшедшуся на сретение его, яко весь град подвижеся.". Скоро обаче, през есента на 1382 г., митрополит Киприян изпада в немилост и е отстранен в Киев. По-спокойни времена за него настъпват в края на 1387 г., когато в Константинопол съборно е определено, че "митрополит Киевски и на цяла Русия ще бъде и ще се нарича кир Киприян, който до края на живота си ще заема този пост".

През есента 1390 г., през четвъртата седмица на Великия пост, митрополит Киприян тържествено влиза в Москва. След 14 години на усилия и премеждия Киприян получава повече, отколкото е желал някога - фактически той обединява под своята власт разделените части на Московската митрополия и до самата си кончина я управлява в качеството си на митрополит на цяла Русия.

В продължение на 17 години този високообразован българин заема най-високия пост в йерархията на Руската православна църква, като възприема и прилага реформите и концепциите на Патриарх Евтимий Търновски.

Бидейки любител на книжовни мъдрости, Св. Киприян постоянно преписва и разпространява полезни книги, превежда и редактира по-раншни преводи на светите книги. Особено място в творчеството му заема житието на светеца чудотворец, негов предшественик - митрополит Петър. И в това житие проличава панегиричния стил и похват, характерни за школата на древната българска столица.

Митрополит Киприян умира в лятната си резиденция на 16 септември (стар стил) 1406 г. Четири дни преди смъртта си той

продиктувал грамота, като заповядал тя да бъде прочетена на глас при погребението му. В редица летописи към завещанието на Киприян се прилага философско-поетическо произведение за преходността и суетността на земния живот. Неговото дело е оценено от руските учени историци и изследователи.

Митрополит Киприян живее и твори в сложно време на междуособни борби, когато многобройните руски уделни князе с мъка се разделят със своята независимост. В това отношение ролята на митрополит Киприян е огромна. Той допринася много за обединението на руските земи около Московското княжество, защото това е повелята на времето: за да дадат успешен отпор на многобройните вътрешни и външни предизвикателства, руските славяни е трябвало да бъдат единни и сплотени.

Духовният и граждански подвиг на митрополит Киприян не е забравен в Русия. Той е погребан в главния руски храм - в Успенския събор в Кремъл, в югозападното крило на църквата.

Страдание на света великомъченица Евфимия Всехвална (304 г.)

По време на царуването си нечестивият Диоклетиан поставил за управител на Халкидон проконсула Приск. Проконсултът възнамерявал да устрои празник на езическия бог Арей, в чиято чест в

града имало храм, а в храма било поставено негово изображение. Той изпратил указ до околните градове и селища, като заповядал в името на царя всички да се съберат в Халкидон на празника и според имущественото си състояние да принасят жертви на Арей. В указа си Приск заплашвал с големи мъчения онези, които не изпълнят заповедта му и не се явят на празника, и постановил той да се проведе на деветия ден след издаването на указа. И ето, когато настъпил определеният за бесовския празник ден, в Халкидон се събрали много хора с жертвени животни и празнично ликували, като принасяли в жертва овце и волове и се покланяли на бездушния истукан, или по-добре да се каже - на беса, обитаващ в него. Тогава местните християни, погнусени от богомерзкия празник и опасявайки се от страшния гняв на проконсула, започнали да се крият, събирали се на тайни места и служели на истинския Бог, нашия Господ Иисус Христос. А проконсулт заповядал да се издирва дали няма някой, който се противи на заповедта му и не се покланя на Арей. Станало ясно, че на мъчителя се противят християните, защото не изпълняват повелението му и не въздават на беса онази чест, която подобава само на единия истински Бог. Разгневен, Приск заповядал да ги открият и да ги предадат на мъчения.

Св.
великомъченица
Евфимия.
Фреска от
църквата
"Благовещение"
в Грачаница,
Косово, Сърбия.
Около 1318 г.

По това време на едно тайно място се криели четиридесет и девет християни и възнасяли молитви. Сред тях била и една прекрасна девица на име Евфимия, от благородно потекло, дъщеря на благочестивия сенатор Филофрон и съпругата му Теодоросия. Донесли на мъчителя за тях и той заповядал да ги хванат и да ги доведат при него на съд. Свирепите му слуги веднага с оръжие в ръце се устремили като зверове на плячка върху събраното Христово стадо. Домът, където вярващите тайно служели на Бога, бил обкръжен от всички страни, за да не може никой да избяга. Слугите разбили вратите и без милосърдие помъкнали християните един по един навън, а когато хванали всички, с унижения и насмешки ги повели при

проконсула. Водени като овци на заклание, светите смирени Христови раби застанали пред мъчителя, готови да пострадат за своя Господ дори до проливане на кръв.

Когато ги видял, гордият властник казал:

- Вие ли се противите на царската и нашата заповед, като пренебрегвате жертвоприношението в чест на великия бог Арей?

Християните отговорили:

- Без съмнение трябва да изпълняваме царската или твоята заповед, ако тя не е противна на Небесния Бог, проконсуле. Но когато е противна на Бога, не само не трябва да се подчиняваме, а дори да се съпротивляваме. Ако ни заповядваше нещо, в което сме длъжни да се подчиним на властите, бихме въздали "кесаревото кесарю". А тъй като вашата заповед е богопротивна и богомерзка, понеже повелявате да почитаме тварите вместо Твореца и ни карате да се поклоним и принесем жертва на беса, а не на Вишния Бог, няма никога да я изпълним, защото сме истински поклонници на живеещия на небесата истински Бог.

Тогава мъчителят отворил лъжливите си уста, изострил като бръснач лъстивия си език и се обърнал към тях с хитроумна реч, като обещаващ дарове и почести и се стараел да отклони от правия път към гибелното идолослужение онези, които Господ "придобил с честната Си кръв". В същото време той ги заплашвал със страшни мъки, ако не пожелаят да изпълнят съветите му.

А светиите отговорили:

- Даровете и почестите, които ни обещаващ, проконсуле, отдавна сме отхвърлили, възненавидели и считаме за смет заради Христа, защото имаме небесните блага, които са по-

големи и по-хубави от земните. Земните блага са временни и непостоянни, а небесните - вечни и неизменни. А от страшните мъки, с които ни заплашваш, не само не се боим, но дори желаем да ги претърпим, за да се прояви в нас силата и крепостта на нашия Бог, на която вие да се чудите и като познаете немоцта на вашите скверни богове, да се засрамите. Но защо още да продължаваме словесния спор? Пристъпи към това, което си намислил, и ще се убедиш, че в нас ще има много повече твърдост в търпението, отколкото у тебе - усърдие в мъченията.

Тогава управителят започнал да ги изтезава и светиите цели деветнадесет дни били подлагани на различни мъчения, като ежедневно получавали нови рани и понасяли глад и жажда. С тях била светата дева Евфимия, млада и прекрасна. Те я ободрявали и казвали:

- Подвизавай се, дево, заради Небесния Жених, подвизавай се да Му угодиш със страданието, подвизавай се, за да Го посрещнеш заедно с мъдрите девици, за да те възлюби като Своя невеста и да те въведе в Своя чертог.

На двадесетия ден те били доведени в съда, където проконсултът ги запитал:

- Може би, научени от страданията, сега ще поискате да се подчините на нашия указ?

Тогава светите мъченици заедно със света Евфимия казали:

- Не се надявай, проконсуле, да ни отклониш от правия път. По-скоро ще можеш да обърнеш планините на земята и да поместиш звездите на небето, отколкото да откъснеш сърцата ни от истинския Бог.

Раздразнен от тези думи, мъчителят заповядал дълго да ги бият по лицата, а после, като видял, че не постига успех с

това, решил да ги изпрати при царя, а дотогава да останат в тъмницата. Когато ги повели натам, проконсулт видял света Евфимия, прекрасната млада девойка, която сияела сред лика на светите мъченици като луна сред звездите, и подобно на вълк похитил тази овца от Христовото стадо. А тя вдигнала очи и ръце към небето и възкликнала:

- Не ме оставяй, любезни мой Женихо, Иисусе Христе, защото на Тебе се надявам. Не оставяй на зверовете душата, която Те обича и изповядва Твоето свято име. Не давай на врага да се порадва над мене, укрепи немощната Си рабиня, за да не надделее над мен беззаконието.

Желаейки да я обърне към своето безбожие, мъчителят търсел всякакви средства, за да я прелъсти с ласкави думи, да улови девическото сърце с дарове и различни обещания.

Но тя твърдо каза:

- Не мисли, мъчителю, че с хитри увещания можеш лесно да склониш моята слабост към твоето нечестие и беззаконие, защото, макар да съм жена, с немощна плът и млада на години, сърцето ми е по-твърдо от твоето и силата на вярата ми е по-голяма от вашата храброст. Освен това по милосърдието на моя Христос имам повече разум, отколкото всички ваши езически витии, с които се смятате за мъдри, макар всъщност да сте по-безумни от всички невежи, понеже не искате да познаете истинския Бог, а почитате за бог беса. Ти не ще ме прелъстиш с хитри слова, както някога змията е прелъстила нашата прамайка, не ще направиш за мене този горчив свят сладък с неговите наслади, които почитам за горчивини заради най-сладкия мой Иисус, и колкото и да се стараеш, не ще победиш силата, която в немощ напълно се проявява. Защото аз се надявам, че моят Христос няма да ме остави и не ще отклони от мене крепката ръка на Своята помощ, докато гордата глава на беса не бъде стъпкана от

нозете на жена.

Посрамен от отговора на света Евфимия, мъчителят се разгневил, сменил с ярост мерзката любов, която показвал дотогава, и заповядал да приготвят колело за мъчения с множество остри ножове. Когато слугите му вързали за него светата дева, тя се оградилa с кръстно знамение. Започнали да въртят колелото, а ножовете режели парчета от тялото на мъченицата и раздробявали ставите.

А тя усърдно се молела на Бога:

- Господи Иисусе Христе - призовавала девицата, - просвещение на душата ми, източниче на живота, подаващ спасение на онези, които Ти се надяват! Дойди ми на помощ сега, за да познаят всички, че Ти си единственият Бог и твърдо упование за вярващите в Тебе, защото, когато "Всевишния си избрал за твое прибежище; зло няма да ти се случи, и язва няма да се приближи до твоето жилище".

Щом се помолила, колелото внезапно спряло и слугите паднали без сили, защото се явил ангел Божий, счупил го и свалил светата девица, изцелил раните и възвърнал здравето. А тя се изправила цяла и невредима, радостно възпявала и благодаряла на Бога и прославяла всемогъщата Му сила.

Мъчителят и всички присъстващи изпаднали в недоумение и много се дивели на чудото. Впрочем там, където злобата е ослепила душевните очи, това голямо чудо не можело да принесе никаква полза. Те не били в състояние да познаят крепката ръка на истинския Бог, защото е казано: "с уши ще чуете, и не ще разумеете, и с очи ще гледате - и не ще видите. Защото сърцето на тоя народ е закоравяло", и сметнали чудесното знамение за вълшебство.

След това мъчителят заповядал да запалят силен огън в една

пещ и да хвърлят там светицата. Докато разпалвали пещта и пламъкът вече се разгарял, мъченицата отново започнала молитвата, която някога като броня защитила тримата момци в огнената пещ. На веществения огън светата дева противопоставила огъня на ревностната любов към Бога и като вдигнала очи към небето, казала:

- "Висок е Господ; и смирения вижда"! Ти си съхранил чрез Своя свят ангел цели и невредими тримата момци във Вавилон, хвърлени заради Твоя закон в огъня, и си им пратил вода от небето: бъди помощник и на мене, Твоята рабиня, защото се подвизавам заради славата Ти, Христе мой!

Тя се ограда като с оръжие с кръстното знамение и спокойно очаквала да я хвърлят в огъня.

Тогава двамата воители Виктор и Состен, които трябвало да сторят това, видели в пещта чудно видение - пред тях се явили Божии ангели, които угасявали огъня и им забранявали да се докосват до Христовата невеста. Като съзрели това чудо, те казали на мъчителя:

- Няма да посмеем да се докоснем до тази света дева с нашите скверни ръце и да я хвърлим в огъня, дори да заповядаш да ни отсекаш главите, защото виждаме удивително чудо, което не виждат твоите очи. И по-добре е да търпим твоята ярост, отколкото гнева на онези светоносни мъже, които ни заплашват изсред огнения пламък.

Като чул това, мъчителят се разгневил, помислил, че са християни и затова не искат да хвърлят в пещта девицата. Наредил те да бъдат вързани, а други двама воители, единият от които се казвал Кесар, а другият - Варий, да изпълнят заповедта му. Те хванали девицата и я хвърлили в пещта, но веднага изригнал силен пламък и ги изгорил на място в пепел, а другите слуги накарал да побягнат. А светицата, ликувайки в

пещта като в светъл чертог и сред прохладна роса, пеела песента на тримата момци: “Благословен си Ти, Господи, Боже на отците ни, и хвален и прославен вовеки”. И станало дивно чудо: огънят не я докоснал, дори не опалил одеждите, защото Сам нетленният Жених Христос Господ тайно слязъл при светата Си невеста и я оросил с небесна прохлада. Когато пещта изгаснала, светицата излязла здрава и невредима и изумила всички. Като не знаел какво да предприеме, мъчителят заповядал да я хвърлят в тъмница и си казал: “През нощта ще измисля какво да сторя с тази вълшебница”. После привикал Виктор и Состен и излял върху тях яростта си, като обещавал да ги погуби, ако не се поклонят на идолите.

Те отговорили:

- Досега се заблуждавахме, защото не знаехме истината. А сега познахме единия Бог, Който е създал небето и земята. В Него вярваме и Му се покланяме, а твоите богове, на които и ние се покланяхме преди, без да знаем, че ни прелъстяват бесовете, вече няма да почитаме. Прави каквото искаш с нас, в твоите ръце са телата ни, а душите ни са под защитата на Бога.

Мъчителят ги осъдил да бъдат разкъсани от зверовете. Когато светците отивали на определеното място, те се молели усърдно на Бога, за да се смили над тях и да им прости греховете, които извършили в заблуждението и неверието си, да въведе душите им там, където пребивават вярващите в Него. И веднага от небето се разнесъл Божествен глас, който ги призовавал да останат спокойни. Щом го чули, те с радост предали душите си в Божиите ръце. Зверовете не докоснали телата им и по-късно вярващите тайно ги погребали.

Когато изминала нощта и настъпило утрото, мъчителят седнал на съдийското място. Довели света Евфимия от тъмницата, а тя, отивайки на съд, с радост възпявала:

- “Боже, нова песен ще Ти изпея”! Ще те прославям Господи, сило моя! Ще Те възпея сред народите и ще прославя името Ти, защото само Ти си истинският Бог и няма друг Бог, освен Тебе.

Дълго я разпитвали и изтезавали, като я принуждавали да принесе жертва. Когато тя отказала да се подчини, мъчителят, убедил се в непреклонността ѝ, заповядал да повесят и да режат тялото с остри ножове. Но и след това тя с Божията сила останала невредима. После изкопали дълбок ров, напълнили го с вода и хвърлили вътре множество змии, ехидни и други морски и земни влечуги. Когато ямата била пълна, мъчителят заповядал да хвърлят там и света Евфимия.

А тя се осенила с кръстното знамение и казала:

- Пресвети мой Иисусе Христе! В утробата на водния звяр си съхранил Иона, избавил си Даниила от лъвските уста. Запази и мене с крепката Си ръка, за да се прослави и чрез мен светото Ти име.

С тези думи тя се хвърлила в ямата, а змиите и влечугите не причинили никаква вреда, защото я носели върху себе си и не давали да потъне във водата. С Божията милост светата дева излязла от нея без никаква вреда за себе си. А мъчителят изпаднал в пълно недоумение, като не знаел какво още да направи с нея. Той желяел да я погуби и като мислел, че вълшебството, което уж владеела светицата, преодолява само явните опасности, а не тайните замисли, заповядал да изкопаят друга яма и да я напълнят с остри копия, мечове и ножове, да ги забодат по дъното с остриетата нагоре, а после да покриват ямата с малко клони и пръст. След това наредил на мъченицата да премине оттам, като се надявал, че като не знае за клопката, ще падне върху остриетата и ще умре от раните си. Но светицата преминала леко като птица, прелитаща през мрежи, а някои от езичниците, които не

знаели за рова, паднали в него и загинали. Като видял това, мъчителят бил поразен от срам и се изпълнили думите на Писанието: “Ров изкопа, изкопа го дълбоко и падна в ямата, която приготви”.

А света Евфимия възхвалявала Бога:

- “Кой ще изкаже могъществото на Господа, кой ще възвести всичката Му хвала”, защото Ти запази невредима от раните Своята рабиня, спаси ме от огъня, защити ме от зверовете, от водата и колелото и ме изведе от ямата. И сега, Господи, избави душата ми от ръката на онзи, който от века е бил враг на послушните на Тебе. “Греховете на младостта ми и престъпленията ми не си спомняй”, но с капките кръв, пролята за мене, очисти сквернотата на плътта и духа ми, защото Ти си очищение, освещение и просвещение за Твоите раби.

Проконсулт опитал още веднъж да я прелъсти с любезни думи:

- Недей да безчестиш - казал той - своя род, не погубвай цвета на своята младост и не се обричай на смърт. Почети великия Арей и ще бъдеш почетена от всички нас, възхвалявана и наградена с голяма слава и богатство.

Той казал и много друго, за да я измами, но тя се смееела и го наричала безумен.

Тогава той отново започнал да я мъчи - наредил да бъде бита жестоко с пръчки, заповядал да я разрежат с остър трион, но той не могъл да навреди на святото тяло. После заповядал да я горят на гореща скара, но скарата изстинала, защото с Христовата невеста пребивавали ангели и я опазвали от всички мъчения. Накрая проконсулт заповядал света Евфимия да бъде хвърлена на зверовете.

Когато отвеждали светицата в цирка, тя се молела Господ да

прати край на мъките , да приеме душата в Своите ръце и да заповяда тя да се пренесе от многострадалното тяло в желаната страна.

- Господи на силите! - казвала тя. - Ти ми яви Своята непобедима сила и ненадмината десница, Ти откри немощта на бесовете и безумието на мъчителя, а мене постави над всички мъчения. Както допусна смъртта и проливането на кръв на мъчениците преди мене, така сега приеми и моята жертва, принесена от съкрушена душа и смирен дух, и успокой душата ми в селенията на светиите и в лика на мъчениците, защото си благословен во веки.

Когато света Евфимия завършила молитвата си, срещу нея били пуснати лъвове и мечки, но те се приближили и започнали да ближат нозете. Само мечката нанесла малка рана, от която потекла кръв. В това време се чул глас от небето, който призовавал светицата в горните обители и тя веднага предала духа си на Господа, заради Когото пострадала с цялата си преданост. Земята се разтресла и градът се залюлял, стените се рушали, капищата падали и всички били обхванати от голям ужас. Те в страх побягнали от цирка, а светото тяло на мъченицата останало да лежи на земята.

Родителите на Евфимия взели светата си дъщеря и с почести я погребали близо до града. Те благодарели на Бога и се радвали, че са се сподобили да бъдат родители на такава дъщеря, която с проливането на своята кръв станала невеста на небесния Жених Христа и Царя на всички, на Когото чест и слава с Отца и Светия Дух сега и винаги и вовеки веков. Амин.

Тропарь великомученице Евфимии Всехвальной

глас 4

Агница Твоя, Иисусе, Евфимия/ зовёт велиим гласом:/ Тебё,
Женише мой, люблю,/ и Тебё ищущи страдальчествую,/ и
сраспинаюся, и спогребаяюся крещению Твоему,/ и стражду
Тебё ради,/ яко да царствую в Тебё,/ и умираю за Тя, да и живу
с Тобою,/ но, яко жертву непорочную приими мя, с любовью
пожёршуюся Тебё. / Тоя молитвами,// яко Милостив, спаси
души наша.

*(Перевод: Агница Твоя, Иисусе, Евфимия взывает
громогласно: «Тебя, Жених мой, люблю, и, Тебя ища,
страдаю, и распинаюсь и погребаясь с Тобою в Твоем
крещении, и терплю муки за Тебя, да царствую в Тебе, и
умираю за Тебя, чтобы и жить с Тобою; но, прими меня как
жертву непорочную, с любовью принесенную Тебе!» По
ходатайствам ее, как Милостивый, спаси души наши.)*

Ин тропарь великомученице Евфимии Всехвальной

глас 4

Жениха твоего Христа возлюбивши,/ и свещу твою светло
уготовльши,/ добродетельми возсиявши, всехвальная
Евфимие,/ тем возшла еси с Ним на брак,/ венец страдания от
Него приемши. / Но от бед избави нас,// чтущих верою память
твою.

*(Перевод: Жениха твоего Христа возлюбив, и светильник
твой прекрасно приготовив (Мф.25:7), воссияла
добродетелями, всеми прославляемая Евфимия, потому ты
вошла с Ним на брачный пир (Мф.25:10), приняв от Него
мученический венец. Но от бед избавь нас, почитающих с
верой память твою.)*

Кондак великомученице Евфимии Всехвальной

глас 6

Пóдвиги во страдáльчестве, пóдвиги в вéре/ положи́ла еси́
тéпле за Христа́, Жениха́ твоего́. / Но и ны́не я́коже е́реси, и
враго́в шата́ние/ под но́ги во́инству на́шему покорíти моли́
Богорóдицею,/ я́же от шестíсот три́десяти Богоно́сных оте́ц/
предéл приéмшая,// и храня́щая, всехва́льная.

*(Перевод: Подвиги в мученичестве, подвиги в вере ты
совершила с усердием за Христа, Жениха твоего. Но и сейчас
моли Богородицу о том, чтобы повергнуть ереси и
превозношение врагов под ноги воинству нашему, как
принявшая орос от шестисот тридцати Богоносных отцов
и хранящая его, всеми прославляемая.)*

Ин кондак великомученице Евфимии Всехвальной

глас 4

Во страдáнии своéм дóбре подвизáся/ и по смéрти нас
освяща́еши чудéс течéнием, всехва́льная. / Тем твоé успéние
поём,/ вéрою прибега́юще в Божéственную твою́ цéрковь,// да
избáвимся недúг душе́вных и чудéс благодáть почéрпем.

*(В своето страдание добре си се подвизавала и след
смъртта ни освещаваш с чудеса, Всехвална; затова
притичащи се с вяра в твоя Божествен храм, възпяваме
светото ти успение, за да се избавим от душевни недъзи и
да почерпим благодат от чудесата.)*

Ин кондак великомученице Евфимии Всехвальной

глас 4

Во страдáльчестве твоéм дóбре подвизáлася еси́/ и по смéрти
ны освяща́еши чудéс течéньми, всехва́льная. / Тёмже твоé
успéние святóе поём,/ вéрою притека́юще/ в Божéственный

храм твой,/ да избáвимся недúгов душéвных// и чудес благодáть почёрпем.

(Перевод: В мученичестве твоем ты хорошо подвизалась и после смерти освящаешь нас потоками чудес, всеми прославляемая. Потому твое святое усение воспеваем, с верой приходя в Божественный храм твой, чтобы избавиться от болезней душевных и почерпнуть благодать чудес.)

Величание великомученице Евфимии Всехвальной

Велича́ем тя, страсотёрпице Христо́ва Евфíмие, и чтим честнóе страдáние твоё, ёже за Христа́ претерпéла еси́.

Молитва великомученице Евфимии Всехвальной

О, святая всехвальная Евфимие, дево непорочная и великомученице преславная, истинная невеста Христова, нам в защищение Господом данная, услыши ныне моления наша, тебе с любовью приносимыя. Данною тебе от Бога благодатию, помози нам, немощным и убогим, поприще жития сего многотруднаго и многоскорбнаго безбоязненно преити, да возможем, яко же и ты, не устрашиться козней врага злохитростнаго, на ны воздвигаемых и души наша погубити хотящаго. Принеси Господу нашему Сладчайшему Иисусу Христу смиренное моление наше и умоли Его даровати нам крепость и силу, терпение и смирение, да ими возможем врага превозмогати и Господа нашего неустанно прославляти, с Ним же и Небеснаго Отца и Святаго Духа и ныне и присно и во веки веков. Аминь.

В памет на света мъченица Севастиана (ок. 86-96)

Света Севастиана живеела при царуването на Домитиан и била ученичка на свети апостол Павел. Хегемонът Георгий заповядал да я хванат в град Маркианопол. Тя била бита и хвърлена в гореща пещ, но останала невредима. После я отвели в Ираклия, където била повесена на едно дърво, а след това хвърлена на зверовете. Но тя отново останала невредима. Накрая главата била отсечена с меч, а вместо кръв изтекло мляко.

В памет на света мъченица Мелитина (ок. 138-161)

Света Мелитина произхождала от град Маркианопол Тракийски и живяла при царуването на Антонин, при хегемона Антиох. Тя извършила много чудеса - с молитвата си съборила идолите, съкрушила изображенията на Аполон и Херкулес и мнозина довела в истинската вяра. После обърнала към Христа жената на хегемона. Затова била посечена с меч. Отначало честното тяло останало непогребано. Един македонец на име Акакий, който преминавал през това място на път за отечеството си, измолил да му позволят да вземе нейните свети мощи, поставил ги в ковчеже и поискал да ги отнесе в отечеството си. По време на плаването той се разболял и починал. Когато корабът стигнал остров Лемнос, положили там тялото на светата мъченица. Около нейната гробница е погребано и тялото на Акакий.

**В памет на света мъченица Людмила (927
г.)**

Блажената Людмила била родом от Сърбия, дъщеря на сръбския княз. Омъжили я за чешкия княз Боривой. По това време чешкият народ още не бил кръстен, а самият Боривой и неговата млада съпруга били езичници. След женитбата си те повярвали в Христа и се кръстили в името на Отца и Сина и Светия Дух, построили църкви и поставили в тях свещеници.

Те имали трима сина и една дъщеря. На тридесет и шест годишна възраст Боривой починал. Блажената Людмила понасяла своята мъка с пълна преданост на Божията воля и раздавала на бедните цялото си имущество. Синът Вратислав наследил престола на своя баща и след като управлявал народа си тридесет и три години, също починал. Властта поел Вячеслав, внукът на света Людмила. Но майка му възненавидяла свекърва си и всячески се стараела да я погуби. Като научила за това, света Людмила се оттеглила в град Течин. Снаха подучила двама боляри и ги изпратила в Течин да убият блажената Людмила. Когато отишли там, злодеите събрали и много други подобни на тях зли хора. Една вечер те обкръжили двора и двореца, където се намирала блажената Людмила, разбили вратите и влезли вътре. Те хванали светата княгиня, хвърлили въже върху шията и я удушили. Така блажената Людмила угодила на Бога и пострадала мъченически. Това се случило в събота, в първия час на нощта. Тогавашната била на шестдесет и една години. Бог прославил с много чудеса мястото на нейното погребение. Тя не била погребана в църква, а под градската стена. Всяка

нощ над това място се появявали горящи свещи, а един слепец прогледнал, когато се докоснал до пръстта на гроба. Като научил за тези чудни знамения, нейният внук Вячеслав пренесъл мощите ѝ в град Прага и ги положил в църквата на свети Георги, където и днес те явяват много знамения и чудеса.

Тропарь мученице Людмиле, княгине Чешской

глас 4

Оста́вльша тьму идолослужéния/ и с горя́чей любóвию прия́в
свет Правосла́вныя véры Христо́вы,/ яви́ся ты, святáя
Людми́ло, я́ко звезда́ у́тренняя,/ и свéтом свýтости твоея́//
и́стинный день Богопочита́ния в Чéстей земли́ нача́в.

Кондак мученице Людмиле, княгине Чешской

глас 2

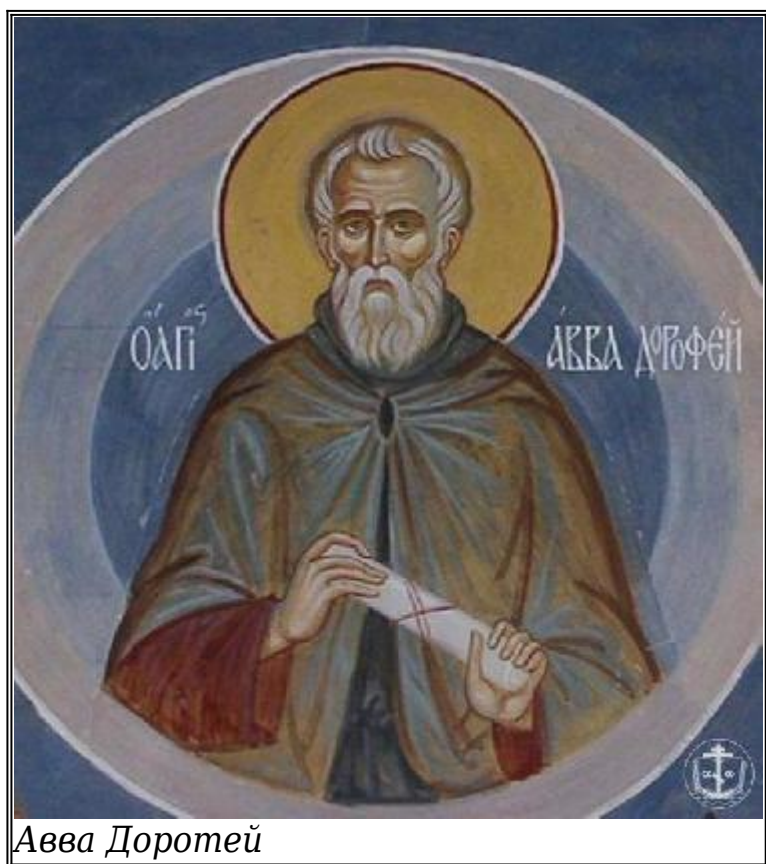
Храм Твой всечестный,/ я́ко цельбу́ душе́вную обрétше вси
вэрнии,/ велегла́сно вопиém ти,/ де́во мученице Людми́ло,
великоименítая:// Христа́ Бо́га моли́ непреста́нно о всех нас.

Молитва мученице Людмиле, княгине Чешской

О, святáя угóднице Христо́ва, мученице княги́не Людми́ло,
первоугóднице Чéшския страны́ и сто́льнаго гра́да Пра́ги
украше́ние, тёплая о нас пред Бо́гом моли́твеннице! Се́ мы,
многогрéшнии, смире́нно припада́юще, мо́лим тя́: не попусти́
на́м поги́бнути в тине́ грехóв на́ших, но вознеси́ о нас мо́ление
ко Го́споду, да поми́лует нас и да́рует на́м пока́ние. О,
преблага́я ма́ти Людми́ло! Не забу́ди посещáти ча́д твои́х, áще
бо и престáвилася еси́ от нас в небéсныя обитэли, вку́пе со

внѹком твоѣм, святѣм мѹчеником Вячесла́вом. Тѣмже, святѣя прамѣти егѡ, испросѣ и нѣм, грѣшным, Бѡжие благословѣние на ча́да нѣша и на всѣх нѣс, да и мѣ, многогрѣшнии, возблагодарѣм Гѡспода за подаѣние Егѡ благодѣти и кѹпно с тобоѹ да просла́вим Отца́ и Сы́на и Свята́го Дѹха и твоѣ вели́кое заступлѣние о нѣс во ве́ки веко́в. Ами́нь.

В памет на преподобния Доротеѣ пустинник (IV)

Преподобният Доротеѣ бил родом от Тиваида (1) и пребивавал в пустинята близо до Александрия, на едно място, наречено Килии на отшелниците. Паладий, епископ Еленополски (2), в младите си години станал свидетел на постническите му трудове и повествува следното за него.

Старецът пребивавал шестдесет години в една пещера и водел строг живот. Всеки ден по време на обедния зной ходел край морето, събирал камъни и строил с тях килии за онези, които сами не умеели да строят. “Аз, казва Паладий, го попитах веднъж:

- Отче, защо в твоята напреднала възраст изнуряваш тялото си в горещината?

А той ми отговори:

- Измъчвам го, за да не ме измъчва то.

Всеки ден ядеше с мяра само сух хляб и малко пустинни треви и пиеше по малко вода. Бог е свидетел, че никой не го е виждал да ляга на рогозката, нито да спи. Цяла нощ плетеше кошници от финикови клони и ги продаваше, а с полученото си купуваше храна. Замислих се дали само пред мене не живее така сурово и като пожелах да науча за целия му живот, започнах да разпитвам много негови ученици дали винаги е било толкова строго житието му. И те ми разказаха, че от млади години живее така и има обичай никога да не спи, само понякога, докато върши нещо или вкусва храна, очите му се премрежват, така че често пъти хлябът пада от устата му по време на ядене. Когато пък веднъж го уговоряхме да поспи малко на рогозката, той сякаш ни съжали и каза:

- Ако някога убедите ангел да заспи, ще убедите и мен.

Един ден около деветия час той ме изпрати - повествува Паладий - при своя кладенец да донеса вода за трапезата му. Когато се наведох над кладенеца, видях в него аспида (3). От страх не посмях да взема вода, върнах се при стареца и казах:

- Отче, загиваме, защото видях в кладенеца аспида.

А преподобният се усмихна, поклати глава и каза:

- Ако дяволът поискаше във всички кладенци и всички водни източници да хвърли ехидни, аспиди и други отровни влечуги, ти никога не би пил вода и щеше да умреш от жажда.

После стана и сам отиде при кладенеца, взе вода, осени я с кръстно знамение и пи с думите:

- Където е кръстът, там не може да навреди бесовската сила.
(4)

(1) Фиваида – област знаменитого в древности города Фивы; этим же именем назвался вообще весь Верхний (южный) Египет по имени главного города Фивы. Келлиями отшельническими называлась одна из пустынь египетских, на западной стороне реки Нила.

(2) Палладий Еленопольский (368–430 гг.), ученик прп. Дорофея, уроженец Галатии, в 388 году прибыл в Александрию, откуда потом удалился в близлежащую пустыню, где подвизался и прп. Дорофей, и потом переселился в Вифлеем. В 399 году избран в епископа Еленопольского в Вифинии в Малой Азии. После того император Аркадий сослал его, как сторонника св. Иоанна Златоуста в Верхний Египет, откуда в 408 г. он перемещен в Антиною, а в 412 г. составил собрание жизнеописаний святых и сказаний о них, которое в честь его назвал «Лавсаиком».

(3) Аспид или василиск – одна из самых ядовитых змей, яд которой смертоносен; обычна в песчаных пустынях Аравии, Египта, Сахары.

(4) Лавсаик, гл. 2. – Прп. Дорофей преставился в конце IV века в царствование Феодосия Великого (379–395 гг.).

ЧЕТИ-МИНУТЫ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

† ВИЖТЕ ОЩЕ

Против ереста на новостилието

Икуменизъм в развитие - след като Б"ПЦ" напусна ССЦ

Отстъплението от вярата наречено "нов стил"

ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВОТА И ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

За Петровият пост и въпросите, които поражда

ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО
ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗТА
ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ
МАСОНСТВОТО

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО